

Osobnosť, ktorá sa stotožňuje s Kristom

Prvá časť textov o formovaní charakteru a o kresťanskej zrelosti. Ako nás naša osobnosť ovplyvňuje v každodennom živote? Môže sa človek zmeniť? Akú úlohu zohráva milosť?

04.08.2020

Prečo tak reagujem? Prečo som takýto, takáto? Môžem sa vôbec zmeniť? Občas si kladieme tieto aj iné otázky. Niekedy sa podobne pýtame aj o druhých ľuďoch: Prečo je tamtá osoba taká? Zamerajme sa na

tieto otázky bližšie z pohľadu nášho cieľa — pripodobniť sa Ježišovi Kristovi, stať sa takým, akým je on, a nechať ho konať vo svojom živote. Tento proces zahŕňa všetky dimenzie osoby, ktorá sa snaží posväcovať tak, že si zachováva všetky autentické ľudské vlastnosti, ale zároveň ich pozdvihuje v súlade s naším kresťanským povolaním.

Kristus je pravý Boh a pravý človek: *perfectus Deus, perfectus homo*. Iba v ňom naplno kontemplujeme ľudskú bytosť. „Kristus Vykupiteľ (...) v plnej miere zjavuje človeka človekovi samému. A to je — ak možno tak povedať — ľudský rozmer tajomstva vykúpenia. V ňom človek nachádza svoju veľkosť, dôstojnosť a hodnotu svojej ľudskosti.“[1]

Nový život, ktorý sme dostali v krste, má byť životom neustáleho rastu: „kým nedospejeme všetci k jednote viery a poznania Božieho Syna, k

zrelosti muža, k miere plného Kristovho veku.“[2] Teda to božské, nadprirodzené, je tým rozodujúcim prvkom v dosiahnutí osobnej svätosti, zjednocuje a zosúladuje rôzne aspekty človeka. Nemôžeme však opomenúť dôležitý prvok, ktorý je v tom zahrnutý, a síce ten ľudský. „Ak prijmeme zodpovednosť Jeho detí, Boh od nás chce, aby sme boli veľmi ľudskí. Nech sa hlava dotýka neba, no nohy nech bezpečne stoja na zemi. Žiť kresťansky neznamená prestať byť človekom, alebo sa vzdávať snahy získať čnosti, ktoré niektorí ľudia majú, hoci nepoznajú Krista. Cena každého kresťana je vykupiteľská krv nášho Pána a On nás chce — zdôrazňujem — veľmi ľudských a veľmi božských, s neustálou snahou napodobňovať Jeho, ktorý je *perfectus Deus, perfectus homo*.“[3]

Úloha formovania charakteru

Pôsobenie milosti v ľudskej duši ide ruka v ruke so zdokonaľovaním charakteru. A teda kresťan, ktorý sa snaží o dosiahnutie svätosti, zatiaľ čo kultivuje svoje nadprirodzené čnosti, sa snaží správať a rozmýšľať ako zrelá a vyrovnaná osoba. Takéhoto človeka nemotivuje len túžba po dokonalosti, ale aj horlivosť odrážať Krista. Preto nás sv. Josemaría pozýva k zamysleniu: „Dieťa moje, kde je ten Kristus, ktorého ľudia v tebe hľadajú? V tvojej pýche? V tvojej panovačnosti? V твоjich charakterových ‚maličkostiach‘, ktoré nechceš premôcť? V tej tvojej tvrdohlavosti? Tam je Kristus? Nie!“ Odpoveď nám poskytne kľúč na zdolanie tejto úlohy: „Samozrejme, je treba si zachovať svoju osobnosť, ale tá tvoja sa má vždy stotožňovať s Kristom.“[4]

Našu osobnosť ovplyvňujú predovšetkým vlastnosti, ktoré sme zdedili a prejavujú sa už od

narodenia – takzvaný temperament. Ovplyvňujú nás však aj aspekty, ktoré vychádzajú z našej výchovy, z osobných rozhodnutí, zo vzťahov s druhými a s Bohom a mnohé iné faktory, ktoré môžu vychádzať aj z nášho podvedomia.

Existujú teda rôzne typy osobnosti či charakteru (extrovertný či plachý, temperamentný či rezervovaný, bezstarostný alebo ustarostený), ktoré sa prejavujú v spôsobe práce, vo vzťahoch a komunikácii s druhými a vo vyhodnocovaní rôznych bežných situácií. Tieto aspekty ovplyvňujú morálny život človeka, lebo napomáhajú rozvoj určitých čností, alebo naopak, ak snaha o dosiahnutie čností chýba, tak sa prejaví slabé stránky. Napríklad, podnikavá osobnosť prispeje k ľahšiemu nadobudnutiu čnosti pracovitosti, no iba ak má človek potrebnú disciplínu, aby sa vyhol

slabým stránkam nestálosti a aktivizmu.

Božia cesta svätosti pre každého z nás ráta s našou osobnosťou a opiera sa o ňu. Naš charakter je akoby úrodnou pôdou, ktorú treba obrábať. Stačí trpezlivo a v pokoji vytrhávať burinu a kamene, ktoré zabraňujú pôsobeniu milosti, a prinesieme „úrodu: jedno stonásobnú, iné šesťdesiatnásobnú a iné tridsaťnásobnú.“[\[5\]](#)

Každý z nás môže znásobiť talenty, ktoré dostal z Božích rúk, ak sa nechá premeniť pôsobením Ducha Svätého. Ten v nás vyformuje osobnosť, ktorá odráža Kristovu tvár. Neznamená to však, že prideme o svoje osobnostné črty. „Musíte byť takí rozmanití, ako sú rozmanití svätí v nebi, pretože každý z nich má svoje špecifické osobnostné črty.“[\[6\]](#)

Zatiaľ čo máme zocelovať a očisťovať svoju osobnosť, nemáme sa snažiť

stať sa akýmisi „superľuďmi“. Naším vzorom stále ostáva Ježiš Kristus, ktorý má ľudskú prirodzenosť ako my, no dokonalú vo svojej normálnosti a povýšenú milosťou. Vznešený príklad samozrejme nájdeme aj v Presvätej Panne Márii, v ktorej vidíme plnosť ľudskosti a normálnosti. Máriina príslovečná pokora a jednoduchosť (v kresťanskej tradícii pravdepodobne jej najviac oslavované vlastnosti) spolu s jej blízkosťou a láskavou nehou voči všetkým jej deťom (čo sú čnosti dobrej matky) sú tým najlepším potvrdením jej dokonalosti. Aj keď je stvorením, môžeme o nej povedať: „Väčší než ty je len Boh!“^[7] Lebo je celkom ľudská, očarujúco ženská – žena a matka *par excellence*...

Ľudská zrelosť a nadprirodzená zrelosť

Slovo „zrelosť“ znamená byť dozretý, plne vyvinutý a v širšom zmysle

vyjadruje plnosť bytia. Zahŕňa aj plnenie si povinností. Preto najlepší príklad zrelosti môžeme čerpať zo života Pána. Keď rozjímame nad evanjeliom a vidíme, ako sa Kristus správa k ľuďom, ako statočne trpí a sledujeme jeho rozhodnosť, s ktorou prijíma svoju úlohu od Otca – tu vidíme kritériá zrelosti.

Naša viera v sebe súčasne zahŕňa všetky ušľachtilé hodnoty, ktoré môžeme nájsť aj v iných kultúrach. Môžeme si teda poslúžiť tradičnými kritériami ľudskej zrelosti a zároveň ich očistiť. Toto sa vo väčšej či menšej miere dialo v celej histórii kresťanskej spirituality. Napríklad klasický grécko-rímsky svet, ktorý Cirkevní otcovia s veľkou múdrosťou pokresťančili, kládol múdrosť a opatrnosť do stredu ideálu ľudskej zrelosti. Kresťanskí filozofi a teológovia z čias ranej cirkvi obohatili tento pohľad tým, že poukázali na prioritu teologických

čnosť, predovšetkým lásky, „ktorá je zväzkom dokonalosti,“^[8] ako povedal sv. Pavol, a dáva tvar všetkým ostatným čnostiam.

Dnes sa štúdiom ľudskej zrelosti z rôznych perspektív zaoberajú moderné vedy. Ich poznatky sú pre nás užitočné v tom zmysle, že vychádzajú z koncepcie človeka otvoreného pre posolstvo kresťanstva. Podľa niektorých tak môžeme zrelosť rozdeliť na tri hlavné oblasti: intelektuálnu, emocionálnu a sociálnu. Medzi hlavné črty intelektuálnej zrelosti patria: primerané vnímanie seba samého (súlad medzi tým, ako sa človek vidí a akým naozaj je, vychádzajúc z úprimnosti k sebe samému), správna životná filozofia, jasne definované osobné méty a ciele (no s otvorenými horizontmi, ktoré nie sú limitované), harmonický súbor hodnôt, istota v otázkach eticko-morálnych, zdravý realizmus voči vlastnému svetu a

svetu druhých, schopnosť reflexie a rozvážnej analýzy problémov, kreativita, iniciatíva atď.

Medzi niektoré charakteristiky emocionálnej zrelosti (nebudeme sa ich pokúšať vymenovať všetky) patria: schopnosť vyrovnať sa reagovať na životné úspechy i neúspechy, t.j. nenechať sa odradiť neúspechom ani sa nenechať vytrhnúť z reality úspechom, schopnosť flexibilnej a konštruktívnej sebakontroly, schopnosť milovať, byť šľachetný a dávať sa druhým, istota a pevnosť v rozhodnutiach a záväzkoch, rozvaha a schopnosť prekonať ťažkosti, optimizmus, radosť, priateľskosť a dobrá nálada.

Napokon, medzi charakteristiky sociálnej zrelosti patria: úprimná náklonnosť k druhým, rešpektovanie ich práv, záujem o potreby druhých a snaha zmierniť ich utrpenie,

pochoopenie voči iným názorom, hodnotám či kultúram bez predsudkov, schopnosť kriticky a nezávisle posudzovať dominantnú kultúru, okolie, prostredie, nátlakové skupiny alebo módu, prirodzenosť v správaní, schopnosť počúvať a chápať, schopnosť spolupracovať s druhými.

Cesta k zrelosti

Všetky tieto charakteristiky by sme mohli zhrnúť takto: zrelá osoba je schopná rozvíjať vznešený, jasne vytýčený a harmonický životný projekt a má pozitívny prístup potrebný k tomu, aby ho mohla realizovať.

V každom prípade, zrelosť je proces, ktorý vyžaduje čas, a prechádza rôznymi momentmi a štádiami. Rozvíja sa zväčša postupne, aj keď určité udalosti v živote človeka môžu tento rozvoj urýchliť. Napríklad, príchod prvého dieťaťa na svet je

mílnikom v živote človeka, lebo si uvedomí novú zodpovednosť, ktorú táto udalosť so sebou prináša. Alebo ak človek čelí vážnym ekonomickým problémom, môže ho to prinútiť prehodnotiť, čo je v živote skutočne dôležité, a podobne.

Na našej ceste k zrelosti je dôležitým faktorom premieňajúca sila milosti. Stačí sa pozrieť na tých najznámejších svätých a sväté, a zbadáme ich vznešené ideály, istotu ich presvedčenia, pokoru (ktorá je tým najprimeranejším vnímaním seba samého), neobvyklú kreativitu a iniciatívu, schopnosť sebadarovania a lásky prejavenej skutkami, ich nákazlivý optimizmus a univerzálnu otvorenosť prejavovanú apoštolskou horlivosťou.

Jasný príklad nájdeme v živote svätého Josemaríu, ktorý od mladosti cítil, ako ho pôsobenie milosti formovalo a tvarovalo v ňom zrelú

osobnosť. Aj keď čelil mnohým ťažkostiam, už v mladosti pociťoval neobyčajný pokoj mysle. „Verím tomu, že Pán do mojej duše vložil ďalšiu črtu: pokoj – schopnosť zotrvať v pokoji a rozdávať pokoj. Súdim tak podľa toho, čo vidím v ľuďoch, s ktorými prichádzam do styku alebo ktorých vediem.“^[9] Môžeme naňho vzťahnúť slová žalmu: „*Super senes intellexi quia mandata tua quaesivi* — Chápavejší som nad starcov, lebo zachovávam tvoje príkazy.“^[10] Nepopiera to však to, že zrelosť sa získava časom a naše zlyhania aj úspechy sú súčasťou Božej Prozreteľnosti.

Spoliehanie sa na milosť a na čas

Aj keď môžeme často povedať, že človek v istom momente dosiahol určité štádium zrelosti, práca na sebe je celoživotným projektom počas celého nášho času tu na zemi.

Sebapoznanie a prijatie vlastného charakteru nám dá pokoj, ktorý potrebujeme na to, aby sme sa nenechali na tejto ceste odradiť. To však neznamená, že sa máme uspokojiť s tým, čo sme už dosiahli. Znamená to skôr poznanie, že hrdinskosť svätosti nevyžaduje mať už dokonalú osobnosť či usilovať sa o nejakú zidealizovanú predstavu bytia. Svätosť naopak vyžaduje trpezlivý dennodenný zápas, rozpoznávanie svojich chýb a prosenie o odpustenie.

„Skutočné životopisy kresťanských hrdinov sú ako naše životy; bojovali a vyhrávali, bojovali a prehrávali. A potom sa plní ľútosti vrátili opäť do boja.“[\[11\]](#) Boh ráta s našou snahou v horizonte času, aby očistil náš charakter. Božej služobnici Dore del Hoyo ktosi pred smrťou povedal: „*Dora, kto ťa poznal predtým, by teraz neveril, že si to ty. Si ako úplne iná osoba!* Dora sa zasmiala, lebo vedela

veľmi dobre, čo tým myslím.“[12]
Táto osoba pomohla Dore uvedomiť si, ako v priebehu rokov jej charakter dosiahol určitý stupeň vyrovnanosti, ktorá zmierňovala jej inak silný temperament.

V tomto našom úsilí sa vždy môžeme spoľahnúť na pomoc nášho Pána a na materskú pomoc Panny Márie:

„Panna Mária s nami robí presne toto: pomáha nám rásť ľudsky aj vo viere, aby sme boli silní a nepodliehali pokušeniu byť povrchnými ľuďmi a kresťanmi, ale aby sme žili zodpovedne a smerovali čoraz vyššie.“[13]

V nasledujúcich článkoch sa dotkneme ďalších aspektov budovania charakteru a zameriame sa na niektoré z kľúčových črt kresťanskej zrelosti.

J. Sesé

(kňaz, profesor teológie na
Navarrskej univerzite v Madride)

[1] Sv. Ján Pavol II., Encyklika
Redemptor hominis, 4. marca 1979, 10

[2] Ef 4, 13

[3] Sv. Josemaría, *Boží priatelja*, 75

[4] Sv. Josemaría, *Vyhňa*, 468

[5] Mt. 13, 8

[6] Sv. Josemaría, *Cesta*, 947

[7] Sv. Josemaría, *Cesta*, 496

[8] Kol 3,14

[9] Sv. Josemaría, *Intímne poznámky*,
1095, citované v Andrés Vázquez de
Prada, *Zakladateľ Opus Dei*, 1. diel

[10] Ž 119, 100

[11] Sv. Josemaría, *Íst' s Kristom*, 76

[12] Spomienky Rosalíe López Martínez, Rím, 29. novembra 2006 (AGP, DHA, T-1058), citované v Javier Medina. *Dora del Hoyo, A Lighted Lamp*. Scepter, London-New York 2014, p. 94.

[13] Pápež František, Homília pred obrazom Panny Márie (*Sancta Maria Salus Populi Romani*), 6. mája 2013

J. Sesé

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/osobnost-ktora-sa-
stotoznuje-s-kristom/](https://opusdei.org/sk-sk/article/osobnost-ktora-sa-stotoznuje-s-kristom/) (26.03.2025)